

הנה הפשוטות צורת הישיבה,
וקלטתם רוח ורצון הישיבה,
ובזה עשיתם לכם חבורה לילך
בעקבות רוח הישיבה,
ובכל מקום שאתם נמצאים
לקחתם זאת כאילו להיות עם
הישיבה בין כתלי הישיבה

(מרת המשגיח הגדול רבי ירחם ליבוביץ
זצוק"ל סמיר)

גליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר | גליון 601

זמני כניסת ויציאת השבת

ירושלים	16:04	17:22
בני ברק	16:26	17:23
ציריך	16:40	17:50
וינה	17:11	17:38
אנטוורפן	16:47	17:57
פריז	16:52	18:09
לונדון	16:08	17:11

דבר הישיבה

בתורה יש תנאי של יגעת'

בשמחת אירוסין של אחד מתלמידי, דרש מרן ראש הישיבה הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל על מאמר חז"ל "לא יגעת ומצאת - אל תאמין". הוא תהה על פני השטח: מדוע היגיעה היא תנאי הכרחי למציאה? הרי לכאורה מי שניחן בראש מבריק יכול להגיע לתובנות בקלות, ללא צורך בעמל רב.

אולם, הסביר הרב, באמת ובתמים, התורה מציבה את היגיעה כתנאי בסיסי גם אם הדבר נראה פשוט וההבנה בו מיידית, הרי שרק באמצעות יגיעה אמיתית ניתן להשיג "מציאה" של ממש. בלעדיה, לא תהיה מציאה ראויה.

המציאה, כפי שמסבירה הגמרא במסכת בבא מציעא (ב), היא רק מה ש"אתי לידיה" - מה שבא לידי האדם. יגיעה, שהיא התבוננות מעמיקה ומקיפה על הדבר מכל צדדיו, היא שמעניקה למציאה את מעמדה האמיתי והשלם. רק לאחר היגיעה, ההבנה הופכת להיות חלק בלתי נפרד מהאדם, והיא נקראת "מציאה דאיתי לידיה" - הבנה שלמה שהיא שלו ממש, שכבר זכה בה ואיש לא יוכל לקחתה ממנו.

(בנין נחום)

מתורת רבותינו

לנצל את שעת הכושר

אודה נא ואראה (יה, כא).

אמר רבי אבא בר כהנא: מלמד שפתח להם הקב"ה פתח של תשובה. (ילקוט שמעוני רמז פג)

שח מרן המשגיח הגה"צ רבי חיים זאב פינקל זצ"ל, למדים אנו מכאן לימוד גדול ועצום, הנה לפני קיצם הנורא של אנשי סדום הרעים וחטאים לה' מאד, בטרם הפך הקב"ה את סדום ועמורה הופיע עליהם ממרום קדשו, וירד והתקרב כביכול אליהם והזריח עליהם מאור פניו, ופתח להם הקב"ה פתח של תשובה.

ובמכילתא (שירה ה') אמרו: "וה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש וגו'" אם עשו תשובה - הרי מטר, ואם לאו - גפרית ואש", עד הרגע האחרון המתין להם הקב"ה כביכול בזרועות פתוחות, כמוכן לקבלם באהבה. המציא הקב"ה את עצמו לידם כדי שידרשוהו, והתקרב אליהם כדי שיוכל להיענות להם כאשר יקראוהו.

זוהי תוכנה ועומק משמעותה של הירידה שירד הקב"ה לסדום, כמה מן הדאגה והצער על רשעים אלו שלא ישפך דמם באו כאן לידי ביטוי, כמה מן

ההתקרבות המיוחדת יש בה בירידה זו, בבחינת "עמו אנכי בצרה". אך למרות צער השכינה וירידת הקב"ה כביכול אל אנשי סדום כדי להורותם הדרך שיחזרו בתשובה, למרות זאת בחרו הם שלא לשוב, לבם המושחת והחשוך של אנשי סדום הוא שדחה את האור בשתי ידיים ובחר במות.

ואם כך חס המקום על דמן של רשעים שלא ישפך, וכמה מצטער על דמם שנשפך, אם על רשעים כך הרי על צדיקים על אחת כמה וכמה, ישראל עם קרובו שהקב"ה נמצא עמנו בכל צרה וצוקה, הלא לשמע אוזן תגיל נפשנו ותמלא אורה ותקוה, אך במקום גילה שם תהא רעדה! פחד מהדר ה' וגאוונו המבקש ומצפה לתשובתנו, הקב"ה כביכול עומד וממתין בפתח התשובה שפתח לפנינו ברחמים.

בל נהיה חלילה כסדום ועמורה שלא חסו על נפשותם ולא ניצלו את שעת הכושר בהיות הקב"ה קרוב אליהם, ועל כך עומד הנביא ישעיה (נה, ו) ומזהיר "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב".

חסד חיים (מאמר ג')

במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנות

ואנכי עפר ועפר (יה, כז).

מופלא היה מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי נחום פרצוביץ זצ"ל (היאריציט ח"י חשון) במידת הענווה והשפלות, כל ימיו היה בורח מן הכבוד, ולמרות שזכה להיות מגדולי מרביצי התורה לא החזיק טובה לעצמו והשפיל את רוחו בפני כל אחד ואחד. במשך שנים רבות לא הסכים לשבת בכותל המזרח של בית המדרש, אלא קיים בעצמו "בתוך עמי אנכי יושבת".

בכל אירוע שהיה משתתף בו היה בורח מן הכבוד עד גבול היכולת, פעם הגיע לחתונת אחד התלמידים והתבקש לשבת בשולחן המזרח, והוא מסרב. שאלוהו מדוע, והוא הסביר "לא השאירו אותנו כאן בשביל דברים כאלו..." ופעם בשמחת תורה כאשר רצו כמה בחורים לרקוד סביבו, לא הסכים ואמר "ההשגחה העליונה הצילה אותנו מן השואה בדרכים מופלאות לא כדי לנחול כבוד, אלא אך ורק ללמוד וללמוד".

פעמים רבות שמעו מפיו: "אינני יודע מדוע באים

בנין נחום (עמ' תת"ד)

מתורת רבותינו

כחה של הכרת הטוב

הנה נא העיר הזאת קרבה לנוס שמה והיא מצער (יט, כ).

שח הגה"צ המשגיח רבי יחזקאל לוינסטיין זצ"ל: במה היה גדול כוחו של לוט, שהועילה בקשתו מן המלאך שלא להפוך את העיר צועה - אף שאברהם אבינו ע"ה הרבה להתפלל על הצלת סדום, ולא הועילו בקשותיו. אמרו במדרש (בר"ר נ, א) כי לוט, ע"י שכיבד את	המלאך נשא לו פנים. אף כי כחה של תפלת אאע"ה לא הועילה בזה, אעפ"כ לוט פעל זאת ע"י החסד שעשה עם המלאכים. נפלא הדבר, כי כחה של מדת הכרת טובה, שהיו המלאכים מחוייבים ללוט, זה היה מחייב את המלאכים לעשות לו את רצונו, אף במקום שלא	הועילה כח תפלתו של אאע"ה, זה כוחה של הכרת הטוב.
---	---	---

יד יחזקאל

דרך הגדולים שמשליטים השכל על הרגש עפ"י תורה

ויקח לחם וחמת מים (כא, יד).

לחם וחמת מים - ולא כסף וזהב לפי שהיה שונאו על שיצא לתרבות רעה (רש"י) ותמוה שבפרשת העקידה כשאמר הקב"ה לאברהם קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת השיב אברהם את שניהם אני אוהב, והיינו גם את ישמעאל וכמבואר ברש"י.	ופירש מרן ראש הישיבה שה"ת הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, י"ל, שאברהם אבינו מושלם היה במידותיו, מחד גיסא שונא לישמעאל מצד הרע שבו, ולכן לא נתן לו כסף וזהב. ומאידך גיסא אוהבו שהוא בנו, ודוקא מתוך אהבתו אליו ובלי נגיעות אישיות פסק שעליו לשלחו רק עם לחם וחמת	מים. וכן ראינו שפנחס שמחד אוהב שלום ורודף שלום ומאידך קינא לה' והרג את נשיא לבית שמעון וכשכר לקנאותו כרת ה' עמו ברית שלום, וזו דרך הגדולים שכובשים רגשותיהם ומשליטים השכל לנהוג עפ"י דרך התורה.
---	--	---

טעם ודעת (להגר"מ שטרנבוך) בפרשתנו

סייעתא דשמיא כגשם היורד...

ויהי אלקים את הנער ויגדל וישב במדבר ויהי רובה קשת (כא, כ). "יושב במדבר ומלסטם את העוברים, הוא שנאמר ידו בכל ויד כל בו" (רש"י)

שח מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל: את תחילתו של הפסוק פירש אונקלוס: "והיה מימרא דה' בסעדיה". ברכת שמים היתה בעזרתו	של ישמעאל. כיצד זה, איפוא, הביאה אותה עזרת שמים להיותו רובה קשת, יושב במדבר ומלסטם את הבריות, כדברי רש"י. ברם סייעתא דשמיא אינה אלא	כגשם היורד. את אשר זורעים מוציאה האדמה...
--	---	---

טללי אורות

מכתבי רבותינו

**"בן אדם! כך הוא התצלום ממך! כשאתה בכעס
אז תימאס בעיני עצמך כל שכן בעיני אחרים -
כעס אין לו מידה וגבול, עד היכן שוקע האדם על ידו"**

ברשימה שכתב מרן ראש הישיבה הגאון **רבי נחום פרצוביץ** זצ"ל באחת ממחברותיו, הוא מביע את גנות מידת הכעס ומיטיב לשרטט את דמות דיוקנו של הכועס במשל ומליצה (בנין נחום, עמ' תקס"ד):

ואפה, קברו של המלך וממלכתו, והכל נשרף באש בלתי כבה.

לזה דומה האדם, כל אדם הוא דומה למלך, צלם אלקים, אם השכל שלו מולך הוא מפקד על כל איבריו, וכל איבר לא יזוז בלתי פקודתו של השכל, לא הפה ולא העין ולא הרגלים, אז הוא מביע הערצה אצל עצמו ואצל אנשים הסובבים אותו, והוא חשוב כמושל ומלך ממש.

לא כן כשהוא כועס ומתעצבן, אז הגפרור הקטן הנקרא "כעס" מדליק בבת אחת את כלי הנפץ, מידותיו הרעות, ואז הם מתחילים להדלק ולהתלהב, וצלם אלקים שבאדם נשרף עד לאפר, ופניו נהפכים לפני חיה רעה, אצבעותיו וציפורניו נעשים צפורני חיה כשהם דוקרים בכח וקורעים הכל בלי רחמים.

בן אדם! כך הוא התצלום ממך! כשאתה בכעס אז תימאס בעיני עצמך כל שכן בעיני אחרים. כעס אין לו מידה וגבול, עד היכן שוקע האדם על ידו. וזה לעומת זה, מנוחת הנפש אין לה ג"כ מידה עד היכן האדם מתרומם ומתעלה על ידה.

שלמה המלך החכם מכל אדם אומר (קהלת יא, י) "והסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך".

למה הדבר דומה, משל לארמון מלכים כאשר עוברים לפניו, נופל על העובר אימה ופחד, סביב סביב עומדים שמירה של צבא במלבושי כבודי ויקר, נושאים דגלים מרהיבי עין.

מן הארמון נשקפה דמות דיוקנו היפה של המלך מעוטרת בעיטורים שונים, אורות הארמון זורחים בשלל צבעי הקשת, וכולו אומר כבוד ויקר ואימה ויראה, מכאן יוצאים כל החוקים לכל התושבים וכל הצווים לאנשי הצבא לשלום ולמלחמה, חתימתו של המלך לבדה מסדרת את כל העניינים בלי כל מפריע.

כל זה בעתות שלום בין המלך ועמו, אבל בעתות התקוממות של העם נגד המלך קורה שהמתקוממים זורקים פצצות על ארמון המלך וכל הארמון נהרס, וכל אנשי משפחת המלך נהרגים, ואנשי הצבא בורחים בבוז. ברגעים אלו אין ארמון מלוכה ואין מלך, הארמון הוא חורבה של רפש

הגאון הגדול רבי נחום פרצוביץ' זצוק"ל

י"ח חשוון תשמ"ז | ל"ט שנים לפטירתו

באהבתה ישגה תמיד

לדבר עם התלמידים בלימוד.

לימים הסביר: "מורי ורבי רבי ברוך בער הסביר לי כי כיום כולי עלמא מודו שחובה ללמוד מוסר ואין להסתפק בתורה תכלין. זכורני עוד כי אמר לי רבי ברוך בער, יהודים שהיו לומדים פרק שור שנגח עם קצות החושן בעומק העיון ומתמלאים דבקות בהקב"ה, הם לא נצרכו ללימוד המוסר, אף לא את אגדות חז"ל, אלא הסוגיה עם כל הלומדות בלבד, ובכך היו מתעלים ביראה, מתמלאים ערגה וכיסופים, והיה אפשר לראות על פניהם דבקות עילאית. זהו לימוד התורה שהנו תכלין ליצר הרע, אבל כיום מי רואה יהודים כאלו, כיום צריכים מוסר".

עוד מסופר, כי למרות הבהירות המופלאה בכל חלקי התורה, הרי ש"יבמות" היתה המסכת המיוחדת שלו, פעם שאל אחד מתלמידיו הקרובים, מדוע? ור' נחום ענה בגלל שלמדה אצל ר' ברוך בער. והוסיף, בשעתו חשבתיו שלא הבנתי כלום, אבל "זעט זיך אויס" (=כנראה) שמשהו אכן נקלט...

בישיבת מיר

בקיץ תרצ"ט בא רבינו ללמוד בישיבת מיר, והוא רק בן שש עשרה, כששמו יצא כ"העילוי מטרוק". ומסופר כי כאשר חזר רבי נחום בפעם הראשונה לבקר בבית הוריו בעיירה טראקא, אביו וכל בני העיירה יצאו לקבל את פניו.

בהמשך נדד רבי נחום עם הישיבה לשנחא, שם למד בחברותא עם הגאון רבי לייב מאלין זצ"ל, לאחר שנים, בשעת רצון, סיפר אחד האורחים אצל רבי נחום באר"י, על שלושה ימים של רעב כבד במיוחד שהיו בצוק העתים בימי גלות ישיבת מיר שלשה ימים לא הגיע כמעט דבר אל פיהם של בני הישיבה. שאלו אז את רבי נחום, מה אכלת בשלושה ימים אלו. והוא השיב: רש"א.

חברותא נוספת היתה עם הגר"ש בירנבוים זצ"ל, בלימוד שהתחיל עם תחילת סדר שני והסתיים בשתים לפנות בוקר, עם הפסקה קלה לתפילת ערבית. בתקופה זו הם סיימו יחדיו סדר נשים וקדשים.

בהמשך הגיע רבי נחום לארה"ב, שם בלט בהיקף הנדיה, בהתמדה ללא גבול ובמאור הפנים, סיפר אחד מאותה תקופה כי משהגיעו ימי בין הזמנים, היו כל בני הישיבה כולם נוסעים להשיב את נפשם

ונוכל לדקדק בהם בעיון. והמשיך הגר"א וסרמן כשנפרדנו שאלתי את רבי ומורי, עד כדי כך יש לשנן ולדעת את לשונו המדוקדק של הרמב"ן להיות מונה תיבות בהן בעל פה. ענה לו הגר"ח, דברי ראשונים מדוקדקים מאוד, ויש לדקדק בכל תיבה ותיבה של הרמב"ן כפי שמדקדקים בדברי הרמב"ם. שנתיים למד רבינו אצל רבי אלחנן, ובגיל ארבע עשרה, עבר לישיבה הגדולה של מרן הגר"ד ליבוביץ זצ"ל בקמניץ. אותם ראה כרבותיו.

במחיצת רבו הגר"ד ליבוביץ זצ"ל

"כאשר למדנו יבמות" סיפר רבי נחום לימים על אותה תקופה, "לא היה זמן אפילו לפשוט בלילה את הבגדים לבגדי שינה".

רבי נחום, שבהיותו ראש ישיבה מסר את נפשו כל ימיו כדי לגדל ולרומם את תלמידיו, סיפר מעשה שהיה בתקופת לימודו בישיבת קמניץ, שעקב המצב הכלכלי הדחוק הגיעו הבחורים עד פת לחם ממש, והכריזו על שביתה.

המונח "שביתה" לפי ערך הבחורים של אז, לא כלל ביטול תורה ח"ו, אלא את זה בלבד, שהתיישבו ללמוד בבית מדרש אחר. משהגיע שמע הדברים לאוזני רבי ברוך בער הוא שלח לקרוא להם, וכך אמר: "אתם מוחים, כפי שאני מבין, על כך שלדעתכם לא משתדלים עבורכם די הצורך. לכן, הסכיתו ושמעו: בהיותי בחור צעיר בואלאזין, דיברו עלי שאני בעל כשרון גדול ועילוי, ועדיי לגדולות לדעת את כל התורה כולה בעיון. בגיל ובמצב שלי כיום, ברי לי שלא אוכל לממש את התקוות שתלו בי, וכל כך למה? כי הזמן והכוחות הדרושים לי לשם כך מסרתי והקרבתיו עליכם. ועכשיו הגידו נא לי, היש השתדלות גדולה מזו?"

פעם שח בשם רבי ברוך בער: "אותו רגע שלא לומדים בו תורה, לעולם לא יקום בתחיית המתים" – רגע שאין בו טל של תורה אין במה להחיותו... התורה היא עצמיות החיים, לא תוספת או יתרון בעלמא, אלא החיים עצמם... כך היתה תפיסתו בפשטות הכי גמורה... חוץ מתורה אין שום מציאות.

לימוד נוסף מרבו זה, התבטא בכך שרבי נחום למד מוסר תמיד, ומעולם לא הפסיד אף סדר מוסר או שיחה מוסרית בישיבה. ואף הקפיד בסדר מוסר לא

מילדותו ממש, נחשב רבי נחום כגאון, בגיל חמש ידע את כל חמישה חומשי התורה בעל פה, ובגיל שמונה ידע את כל התנ"ך בע"פ. בגיל תשע נשלח לווילנא ללמוד בישיבת רמיילעס, שם נודע תוך זמן קצר כאחד המופלגים בחבורה.

מסופר כי שביום שרבי נחום הגיע עם אביו רבה של טרוקי להתקבל לישיבה, מסר שם שיעור הר"מ של שיעור א' הרב הגאון רבי משה איטקין בסוגיה דתגרי לוד. כאשר הנער הצעיר שואל ומתווכח, הוא מקשה והר"מ משיב: זו קושיית הפני יהושע, שוב שואל והמגיד שיעור מגלה: זו כבר תמיהת הרשב"א, וכיוצא באלה. האנשים עמדו והביטו בהתפעלות, ולא הבינו מה הולך כאן, איך ילד קטן, שעדיין אינו תלמיד מן המניין, עומד ומתווכח כל הזמן עם המגיד שיעור... רבי נחום התקבל על אתה לימים סיפר אחד מהבחורים כי אחד מראשי הישיבה ברמיילעס סיפר לו ש"נחום טרוקער האט נישט געלאזט לעבן" (=לא נתן לחיות).

בישיבה נחשב לחביבו של רבי שלמה היימן זצ"ל. הגאון הגדול רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל סיפר, "הכרתי אותו בוילנא כשהייתי בישיבת רמיילעס, והוא היה אז רק כבן תשע. זכורני שראש הישיבה רבי שלמה היימן התייחס בחביבות מיוחדת לשאלות של נחום טרוקער".

בגלל רמתו הגבוהה בלימוד, היה מוכרח לעלות לקיבוץ שבישיבה, אולם מפני כבוד התלמידים המבוגרים הוחלט שיעבור לישיבה בברנוביץ. עוד סופר כי אביו רבי אריה צבי שדאג לצרכיו, הוצרך לבקש מבחור מבוגר יותר שידאג שבנו יאכל בזמן וישתה בזמן, כי מפני שקיעותו בלימוד, היה צריך להזכיר לו להתעסק בעניני העולם הזה.

בגיל שתים עשרה עבר ללמוד בברנוביץ. שם למד אצל הגר"א וסרמן הי"ד והר"מ הגאון רבי דוד רפפורט זצ"ל, שהעידו עליו שהוא עתיד להיות רבי עקיבא איגר של הדור הבא... בר המצוה של רבי נחום נחגגה בישיבה.

לימים מסר רבינו את מה ששמע רבו הגאון רבי אלחנן וסרמן, שפעם נסע בעגלה עם רבו הגדול הגר"ח סאלאוויצ'יק זצ"ל ביחד עם חבר תלמידים, והיו עסוקים בדברי הרמב"ן באחת הסוגיות שבמסכת יבמות, והיו מסופקים בסברתו של הרמב"ן. אמר להם הגר"ח זצוק"ל ואומר לכם את לשונו של הרמב"ן

בהרים, בחור אחד ויחיד נשאר בהיכל הישיבה - רבי נחום טרוקער יושב ולומד, שלושה סדרים ביום כאילו שום דבר לא השתנה...

לאחר לבטים רבים, הפליג רבי נחום בחודש תמוז תש"ט לארץ ישראל. בתוך האניה הוא למד את כל מסכת גיטין מתחילתה ועד סופה...

חבריו באותם ימים פרסמו מודעה בעתון 'המודיע':

ברוך הבא בשם ד', בשפע ברכות הננו מקדמים פני חברנו וידידנו, חמדת לבבנו, העילוי העצום והנשגב, חריף ושנון, מופלג בתורה פלפול וסברה ישרה, בעל מדות תרומיות, כליל המעלות, נזר תפארת בעולם הישיבות, שלשלת היוחסין ה"ה מוה"ר נחום פרצוביץ שליט"א, בהגאב"ד דטראק נכד בעל החשק שלמה זצוקלל"ה, ברוך הבוחר בתורה, שהעמיד לנו אילנא רברבא, כוכב חדש אור גדול ובהיר, אשר האיר לנו בעצם עמקותו הנפלאה, בהבנתו הישרה ובגודל חריפותו, אנו תקווה ותפילה שתהא עליתו לארצה"ק להצלחה וברכה, ובכשרונותיו העצומים ימשיך עלייתו מעלה מעלה על שדה התורה והיראה, ויפוצו מעיינותיו חוצה להגדיל תורה ולהאדירה.

חבריו מיישיבת מיר בארץ ובגולה

עם מרן הגר"ז מבריסק זצ"ל

מהרה פקע שמו של העילוי הצעיר, וסיפר הגאון רבי אליעזר פלצ'ינסקי זצ"ל כי הוא היה בבית מרן הגר"ז סאלאוויצ'יק זצ"ל, כאשר רבי נחום הגיע בפעם הראשונה לדבר בלימוד עם הרב. וכשיצא שאלו הגר"ז, "מי זה הבחור הזה? כאן כבר הרבה זמן לא ראיתי כזה תלמיד חכם מופלג". כן העיד הגאון הגדול רבי משה שמואל שפירא זצ"ל שהגר"ז התבטא עליו בפניו שכל סוגיה הוא מעלה בבהירות.

סיפר הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל שפעם התלווה למרן הגר"ז סאלאוויצ'יק זצ"ל בעת הליכתו לצרכי בריאותו, ובדרך הוא תינה בפניו את צערו, שחש בבדידות ושאלו עם מי לשוחח בלימוד, כמו העילויים החריפים שהיו לו בבריסק דליטא. אמר לו רבי ישראל: והרי יש כאן בירושלים את רבי נחום טרוקער שאיתו אפשר לשוחח בלימוד. "אכן", נענה הגר"ז לעומתו בהנאה, "אכן אתה צודק, ופניו הביעו שביעות רצון רבה שהבנתי ללבו איזה סוג וסגנון של ת"ח הוא מחפש שחסרים לו כאן, אבל הוסיף הגר"ז, 'הוא יחידיו'".

מסופר שפעם אחת רבי נחום הרצה מערכה לפני מרן הרב מבריסק בפחד, לאחר שיצא רבי נחום שאל רבינו הגדול הגרא"מ שך זצ"ל את מרן הרב מבריסק "ווס אוטער מייער אר זוגט דוך זייער גוט!" [=למה הוא מפחד הרי הוא אומר טוב]. וענה הרב מבריסק "אר זוגט גוט וייל עהר האט מייער" [=הוא אומר טוב כי הוא מפחד].

בית ועד לחכמים

סמוך לבואו לארץ הקודש, באור לחמישה עשר בשבט בשנת תש"י בא רבי נחום בברית האירוסין עם בת מרן ראש הישיבה שה"ת הגאון **רבי חיים שמואלביץ** ונכדת מרן ראש הישיבה הגאון החסיד **רבי אליעזר יהודה פינקל** זצ"ל.

(מתוך מאמרו של הרב י. ארלנגר)

מרן רה"י רבי נחום פרצוביץ זצוק"ל לאחר השיעור כללי הראשון, מוקף בתלמידים בירידה מבית המדרש "המרכז"

למה זכה רבי נחום להיות רב רבנן?

מורנו ראש הישיבה הגאון הגדול **רבי אריה לייב פינקל** זצוק"ל היה דבוק שנים רבות בגאון הגדול רבי נחום זצוק"ל וכמים הפנים לפנים אהבתו של רבי נחום לרבי אריה. שיעוריו של רבי אריה לאורך השנים בישיבה בירושלים ובישיבה במודיעין עילית היו בסגנונו המיוחד של רבי נחום בעומק ההבנה ובדקדוק על כל דבר קטן וגדול.

ביום הזיכרון של רבי נחום לפני כחמש עשרה שנים אמר שיחה נפלאה לזכרו, וכה אמר:

שנזכרים ברבי נחום זצוק"ל, נזכרים בגדלות שלו. הוא היה בזמן שהיו גדולי תורה מפורסמים בכל העולם ובכל זאת התבלט והיה חידוש. המבט שלו, הראיה שלו, כל דבר בכל סוגיה ובכל מימרה בגמרא, היה בא כהפתעה. ראייה מיוחדת עם ההסברה שלו.

ועוד דבר היה בו. ידוע שכל אדם גדול בתורה המחפש חידושי תורה, חידושי מיוחדים במתיקות וערבות. רבי נחום היה מאד קרוב לפשט. החידושים שלו היו בדרך כלל במסגרת הפשט הפשוט בסוגיה. הוא רצה ללמוד את האמת בסוגיה ובזה הוא הראה את מתיקות התורה בפשט. הוא לא אמר חידוש מרעיש של ציצים ופרחים, אלא עמל בלשון הגמרא, רש"י והרשב"א. הוא ביקש את האמת. וכשהיה צריך להעמיק ולדלות את האמת בתוככי הסוגיה, הוא העמיק, והיה לו הסיעתא דשמיא להיות רב רבנן, שעד היום, כל כך הרבה שנים מהפטירה ושש שנים קודם שהיה באלם גמור, עדין לומדים את תורתו בכל עולם התורה, ולמה זכה לכך? בגלל בקשת האמת.

בפרשת השבוע: 'והאלוקים ניסה את אברהם'. שואל הרמב"ן הרי הקב"ה ידע מה שאברהם מוכן לעשות עבורו ולמה ניסהו? אלא הוא רצה שיצא מן הכוח אל הפועל ואברהם יקבל שכר על כך מה היה השכר? יען אשר עשית את הדבר הזה, כי ברך אברכך וארבה הרבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים ויירש זרעך את שער שונאיו, שואל הרמב"ן, הרי הבטחות אלו כבר ניתנו לו אחרי שלוט נפרד ממנו ובברית בין הבתרים?

אומר הרמב"ן חידוש נורא (והאמת ששבעים שנה לא ידעתי את החידוש הזה!) שבועה בשם הגדול שלא יכלה זרעו ולא ייפול ביד אויביו והנה זו הבטחה שלמה לגאולה העתידה. עם ישראל בגלות שה בין שבעים זאבים איך נגרם הנס הזה? בשבועה שהקב"ה נשבע לאברהם בזמן העקדה. בשכר האמונה והדבקות בד' של אברהם אבינו קבלנו את ההבטחה לגאולה ושהאומות שמתגברות נגדנו לא יוכלו לנו.

איך מגיעים לאמונה ולדבקות בד' רק על ידי עמל בתורה ובקשת האמת. שאנחנו נזכרים בדמות של רבי נחום זצוק"ל שזכה לכזו העמקה בתורה שעד היום בכל סוגיה שואלים 'מה אומר רבי נחום בסוגיה' זהו השכר הגדול שקיבל על בקשת האמת שלו. נעמול ונעמיק בלי הרף, בלי הפסקה בדברים בטלים ונזכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות.

"האומרים" אינם עושים, וה"עושים" אינם אומרים

במחשבתו, לעשות את מה שאמר כל אמירותיו באות מכח רצונו להשביע עצמו בזה שאומר לעשות טוב, נמצא, א"כ שהאמירה באמת ממעטת את המעשה, כי היא משביעה את רצונו ומשקיטה את מצפוניו ולכן היא שנואה לפני המקום. דוגמא לכך מעפרון שאמר לאברהם: "השדה נתתי לך" ולא ביקש כלום. אח"כ אמר "ארבע מאות שקל כסף" כשבא למעשה הוסיף ושקל מיני לא כסף, כי אם קנטרי עובר לסוחר. היתכן שבתוך כדי דיבור יחזור בו מן הקצה אל הקצה? אין זה אלא שגם בעת אומרו לא היה אפילו בדעתו לקיים מה שאמר בפיו.

טעם נוסף לעובדה שצדיק נזהר בדיבורו, יסודו בחשש שמא לא יוכל לעמוד בכל פרטי דיבורו. לעומתו הרשע לא איכפת לו להרבות בדיבורים, כיון שבלאו הכי אין בדעתו לקיימם. מעשה אבות סימן לבנים - זרעו של אברהם אבינו נתברך ג"כ במעלת "עושים ולא אומרים".

ילקוט לקח טוב

עושים, זה גופא נובע מהאמירה שלהם. הכלל הוא ש"האומרים" אינם עושים, וה"עושים" אינם אומרים. מרגע שבעל המעשה גמר בדעתו לעשות, הרי הוא כבר פונה לעשייה ולא ינוח ולא ישקוט עד שיכלה עשייתו. והמעט שהצדיקים אומרים אין זה בגדר אמירה כלל אלא רמז הוא לאחרים שיכינו עצמם לקראת המעשה שבדעתו לעשות, כמו אברהם שאמר למלאכים למען ידעו לא יעברו מלפניו. בכך הולכים הצדיקים בדרכיו של הקב"ה שאמירתו היא גופא עשייתו, כענין "הוא אמר ויהי". וכמו שנאמר: "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור".

מוסיף מרן המשגיח: מי שהכיר את מרן החפץ חיים זצ"ל ראה שלא היה נמצא אצלו כלל ענין האמירה, מעולם לא שמעו מפיו: "אעשה דבר פלוני". כל דבר היה עושה בלי אמירה. כאשר היו באים לבקש ממנו מכתב המלצה וכדו'. עוד בטרם השיב למבקש בדיבור, כבר היה עומד באמצע הכתיבה. ואח"כ היה אומר לו: "הנה מכתבך מוכן".

האמירה אצל הרשע נובעת מזה שאינו מעלה אפילו

ואקחה פת לחם וגו' ואל הבקר רץ אברהם (יח-ה-ח). אמר ר"א מכאן שצדיקים אומרים מעט ועושים הרבה, רשעים אומרים הרבה ואפילו מעט אינם עושים, מנלן מעפרון (ב"מ דף פז).

מרן המשגיח הגה"צ רבינו ירוחם הלוי זצ"ל בספרו דעת תורה מבאר שכל עצם ענין האמירה שנוא לפני המקום, שהרי אם אדם גמר בדעתו לעשות יעשה, ולשם מה הוא צריך להרבות באמירה.

מעלת הצדיקים אשר אומרים מעט ועושים הרבה, אינה מתבטאת רק בזה שהם מקיימים את מה שהבטיחו ואף מוסיפים על זה, אלא בזה גופא שממעטים בדיבור.

דבר זה מתבאר מתוך דברי התנחומא (וירא ד): "אתה אמרת להם מעט, חייך בו בלשון אני מגרש את האומות מלפני בניך. שנאמר: "מעט מעט אגרשנו מפניך". המעט באמירה, זוהי גופא המעלה אשר בעדה מגיע שכה גנות הרשעים היא בזה שמרבים באמירה, ומה שנאמר עליהם שאפילו מעט אינם

סקירה על פרי עמלם של בני הישיבה שיצאו לאור

אוצרות - תורת מיד

ומתנות עניים, נבחנו שיעורי פאה, דין פאה שהופרשה בטעות, ופטור הפקר ממתנות עניים. בענייני כלאיים, נדונות סוגיות כמו הליכה אחר מראית עין, טומן לפת תחת הגפן, ויסוד האיסור (ניקה או ערוב).

סוגיית שביעית זוכה לדיון מקיף, הכולל את דיני תוספת שביעית, נטיעה, עבודות המותרות והאסורות, ביעור פירות שביעית ושימושם, תוך התייחסות למעמד עבר הירדן. לאחר מכן, הספר בוחן את דיני תרומות ומעשרות לפרטיהם: גדר תרומה, תרומת נכרי, הפרשה על ידי שליחות, וכן פטור הפקר ופועל ממעשה. נבחנו גם ענייני שנות המעשר ודיני דמאי (ספק מעושר). דיני מעשר שני נסקרים בהיבטים של ממון גבוה, חילולו וקדושת טעמו הבלוע, לצד הדיון של קניין לעכו"ם להפקיע מן המעשרות.

לבסוף, מוקדש מקום לדיני חלה, הכוללים צירוף מיני דגן ודין עיסה עבה, ולדיני ערלה - כגון נטע לסייג, גזלן שנטע, ודין קליפין וביטול איסורים. המכלול נחתם בענייני ביכורים, הבוחן את חובי ההבאה, מועדה, ודין ביכורים בשמיטה ומשבעת המינים.

*

ניתן להשיג את הספר בחנויות הספרים וכן אצל הרב המחבר ברחוב פטאל 86 ירושלים טל: 02-5828162

*

המערכת מברכת את הרב המחבר שליט"א שיזכה להפיץ מעיינותיו חוצה, ויזכה להגדיל תורה ולהאדירה.

"העמק יהושע" - הוא אסופת קושיות ותמיהות בענייני ברכות קריאת שמע ותפילה ובענייני סדר זרעים.

הספר הוא פרי יבולו של האברך החשוב בוגר הכולל של ישיבתנו הקדושה, הרב חיים סלומון שליט"א.

הספר מהווה מכלול רחב ועמוק של חקירות ובירורים הלכתיים, המקיף תחומים רבים בחיי המצוות והקדושה.

החלק הראשון עוסק בענייני ברכות ותפילה, ומציג דיונים יסודיים הנוגעים לסדר היום היהודי: בפרק הברכות, נבחנו שאלות כגון ברכת הדרך, חיוב נשים בברכת התורה, והאם ניתן לברך על הרהור. הדיון נמשך לענייני קריאת שמע, עם בירור זמני הקריאה, דין ההרהור בה, ומעמדו של אונן. בנושא התפילה, הספר דן בסמיכת גאולה לתפילה, בטעם תקנת טבילת עזרא, ובשאלת תפילת ערבית בזמן פלג המנחה, תוך עיסוק נרחב בענייני זמני היום והלילה, הכוללים בחינה מדויקת של שיעור צאת הכוכבים ועמוד השחר.

נושא מרכזי נוסף הוא קדושת הגוף והמקום ("מחניך קדוש"), העוסק בגבולות הקדושה במרחב הפיזי: דברים שבקדושה מול ערווה, מעבר במבואות מטונפות, וסוגיית הכניסה לבית הכיסא עם תפילין. במקביל, נידונים ענייני תלמוד תורה - חיוב הלימוד בכל עת והרהור בדברי תורה, ובצד דיני קריאת התורה וסיומה בדבר טוב. הדיון עובר למבט רחב יותר על ענייני מצוות, כגון מצוות שחז"ל אסרו את קיומן וחשיבות הכוונה במצוות.

חלק ניכר מהספר, מוקדש למצוות התלויות בארץ, ומכסה בהרחבה נושאים חקלאיים והלכתיים מורכבים. בענייני פאה

העמק יהושע

ענייני ברכות וסדר זרעים

הרב חיים סלומון שליט"א

חבורת ליל שישי בישיבת מיר ♦ חודש תשרי ♦

מקורות לעיון:

סוגיית הגמ' ר"ה דף ט' ע"א
תוספות במסכת כתובות
דף מ"ז ע"א ד"ה דמסר
ט"ז או"ח תרס"ח.

'תוספת שבת' האם הכוונה לקדושת השבת או לאיסורי מלאכה שול השבת?

האם יש ציור של קולא בגלל
תוספת שבת?

מה הדין מי שקיבל על עצמו
תוספת שבת ונזכר שלא הדליק
נרות חנוכה האם יכול להדליק,
ומה הדין ע"י שליח?

סוגיית הלימוד: גדרי תוספת שבת
ליל שישי כ"ב חשון תשפ"ו (13/11/25)
שיעור מהגאון רבי אברהם סגל שליט"א
ר"מ בישיבת מיר מודיעין עלית

סדר הלימוד לעילוי נשמת ידיד הישיבה החבר הר"ר אלחנן אריה לוונטהל זצ"ל

נלב"ע ב' דחומ"ס י"ז תשרי תשפ"ד תנצבה

חבורת ליל שישי בישיבת מיר

הסוגיא הנלמדת:

גדרי תוספת שבת

**שיתקיים אי"ה בליל שישי
כ"ב חשוון | 13 נובמבר 2025 למניינם**

בישיבה הקד' בין השעות 20:30-22.30
סדר לימוד 20:30 | שיעור בסוגיא 21:45

ברוכים הבאים! מערכת ירחי כלה ישיבת מיר

סדר הלימוד לעילוי נשמת ידיד הישיבה החבר הר"ר אלחנן אריה לוונטהל זצ"ל

נלב"ע ב' דחומ"ס י"ז תשרי תשפ"ד תנצבה

להצטרפות ולקבלת מראי מקומות ניתן להשיב | סידור חברותות למעוניינים
לכאן או לדוא"ל: yarchei.kallah@themir.org.il | כיבוד קל במקום